

Ciullur, el motocultor *made in Riudoms*

Maria Eugènia Perea Virgili

Introducció

Josep Maria Ciuret Nuet va néixer el 28 de maig de 1928 a les dotze en punt del migdia. Amb ell em reuneixo un matí de finals d'agost en un banc de l'avinguda del Primer d'octubre, on seiem l'un a cada punta i amb mascareta perquè així ho exigeixen les mesures actuals de prevenció contra el sars-cov-2. Parlant d'això, de la molèstia que causa conversar amb algú amb mitja cara tapada, m'explica que quan era aprenent d'electricista va viure una crisi sanitària semblant a l'actual; llavors no era el coronavirus, sinó el tifus el que assetjava la població i, tot i així, anava per les cases a arreglar llums, s'acostava al llit dels malalts sense mascareta però no va agafar res. Mai ha tingut res, de fet. «La vida m'ha donat una sort, en salut, que esgarrifa!», assegura. «Tinc noranta-dos anys i estic bé de tot. Pensa que ara perquè està tot tancat i barrat, però fins al març anava cada setmana al Jardín de las delicias, a Salou. Obrien els divendres a les set de la tarda i tancaven a les quatre de la matinada. Doncs jo arribava a casa a un quart de cinc! Amb això t'ho dic tot! El ball el tinc dominat, m'encanta. Canso les dones. Em diuen "Ciuret, he de plegar, jo". No és per presumir, però estic fort».

Està fort, sí, i actiu també. Està jubilat, és clar, però a casa no para: pinta quadres amb ploma, toca el teclat (ja de gran va anar a aprendre solfeig), juga a billar, i dissenya i fa llums de carbur amb llautó en un taller que té muntat en una habitació del pis. De llums d'aquests,

que són «peces úniques al món», segons s'encarrega de remarcar-me, en té una bona col·lecció. El més preuat, però, potser és el que en inaugurar-se la Casa Gaudí de Riudoms va donar perquè el posessin en un bufet que hi ha al vestíbul. El batlle d'aleshores, Josep M. Vallès, molt agraït amb la donació, li va escriure aquesta carta que guarda ben emmarcada penjada al passadís: «Benvolgut Josep M. Acabem de rebre el teu obsequi per a la Fundació Gaudí i, francament, tots els que l'han vist han quedat molt impressionats per aquest detall. Aquest llum de carbur és una obra realment ben acabada i, a més del valor que representa el fet que l'hagis fet artesanalment amb el temps, la il·lusió i la destresa que li has posat, també té el valor a la contribució a una obra col·lectiva com és l'equipament de la Casa Gaudí de la qual tots els riudomencs ens en sentim orgullosos i que causa l'admiració dels nombrosos visitants que vénen a conèixer-la. Gràcies per aquest detall que ja des d'ara passarà a formar part dels estris de la Casa Gaudí. Josep M. Vallès. 17 de gener del 2003».

En Ciuret és una capsula de sorpreses. A banda de totes aquestes aficions també m'explica que de jove formava part del Centre Excursionista de Reus i els diumenges se n'anava a la muntanya. «Anant d'excursió un dia vaig trobar un esquiol petit i me'l vaig emportar cap a casa. Li donava menjar i vaig aconseguir fer-me'l meu. Era manset completament. El cridava i em venia. Li donava una avellana i assegudet se la menjava.

Motocultor de la marca riudomenca Ciullur.
Foto: Víctor Martínez Cisterna.

Quan es va morir de vell el vaig fer embalsamar. I el guardo aquí com un tresor», diu assenyalant-lo en una vitrina del menjador. «També vaig tenir una cadenera i també la vaig ensinistrar. He sigut un home sempre molt curiós».

Curiós i molt treballador perquè a més de fer d'electricista i fontaner entre setmana, els dissabtes i diumenges portava, segons relata, deu hectàrees de terra: avellaners, olivers, garrofers i tarongers, perquè si un any fallava una collita pogués comptar amb les altres. «Era un trafica, jo, un xicot molt esplèndid, treballava molt. Tingues present que abans de tenir cotxe me n'anava en bicicleta cap a Salou per instal·lar l'electricitat a l'hotel Sol d'or. Posava com podia els tubs al porta-paquets i me n'anava cap allà baix. Així va ser com vaig fer molts centimets!»

«Oh, i ara te n'explicaré una altra. Un any la junta del barri de la Plaça em van vindre i em van dir "Ciuret, voldríem posar una garlanda de llums des de la torre que hi ha damunt del que ara és la caixa d'estalvis fins a l'altra torre, la de damunt dels porxos". I jo vaig dir: "això és molt llarg!" I ells em va dir "però es pot fer?" Dic "és

clar, tot es pot fer". I hi vaig posar tota una garlanda de llums que s'embestien l'un a l'altre, se n'apagava un i s'encenia el del costat, i així. Vaig mirar per comprar un aparell que fa encendre ara una bombeta, ara una altra, però era molt car. Total, que vaig agafar un motor elèctric de rentadora vell, vaig fer tres peus, vaig fer els contactes i uns talls als tubs, un més llarg, l'altre més curt i anava corrent. S'encenia un i corria l'altre. Ho vaig fer jo mateix i així em vaig estalviar un munt de cèntims. I la gent ho van apreciar molt, un detall molt bo, tot en color blanc. I un any pel Beat davant de casa vaig fer una creu i les bombetes també corrien. I a la botiga que vaig tenir primer sota l'antic convent de les Monges hi vaig fer un cor tot il·luminat amb bombetes. Vaig ser un cap d'ala. Estava estimat per tot arreu».

El motocultor Ciullur

Fa estona que conversem, però encara no m'ha explicat res sobre el tema pel qual l'he volgut entrevistar: el motocultor Ciullur. De fet, d'aquest motocultor ja en sé alguna cosa perquè me n'ha parlat amb força grau de detall l'artífex del projecte, en Joan Llurba

Josep M. Ciuret té un petit taller al seu domicili on hi pinta i fa peces d'artesanía com ara llums de carbur.
Foto: Maria Eugènia Perea Virgili.

Montserrat (Riudoms, 1935), el qual, però, vol mantenir-se en un discret segon pla i no aparèixer directament com a entrevistat. Respectant la seva voluntat, doncs, no reproduiré les seves explicacions, però sí que li agraeixo públicament les dades que m'ha proporcionat per completar el present article. La història del motocultor Ciullur, a partir de les dades aportades per tots dos, és la que relato a continuació. Emmarcats per cometes franceses, com fins ara, hi ha els mots textuais d'en Josep M. Ciuret.

Vet aquí que poc abans de la campanya de l'avellana de l'any 1962, la colla de treballadors que tenia el Joan Llorba per ajudar-lo a cavar els avellaners el van deixar penjat. Va quedar molta feina per fer i poques mans disposades a treure-la del davant, per això rumiant, rumiant se li va acudir la idea de fabricar un motocultor. I sí, amb el beneplàcit i el guiatge del seu pare, en Joan va crear un prototip de motocultor i ràpid el va provar a les seves terres. El resultat va ser sorprenent: el que tota una colla d'hòmens hauria tardat dies a acabar, ell sol amb el motocultor ho va tenir enllestit en un tres i no res. Un èxit total. Amics i veïns del poble es van desplaçar fins a les seves

finques per admirar la proesa. Un dels tals que va comentar la jugada amb en Joan va ser el Josep M. Ciuret, el qual li va proposar d'anar junts i formar una petita empresa; en Joan s'ocuparia de la part mecànica i en Ciuret de la d'electricitat. I així ho van fer. El primer de desembre de 1962 van engegar els motors de la nova empresa: Ciullur. Això sí, sense deixar cadascú la feina que ja tenia, el primer com a mecànic i el segon com a electricista, fontaner i lampista.

«Les planxes i el capó els donàvem a fer, però el xassís el fèiem naltros. Vam fer un motlle, les peces i l'anàvem muntant. El motor que hi posàvem era de la marca Campeón i em penso que era de 125, tot i que no ho recordo bé. Els motors els anàvem a comprar a Barcelona. El motocultor el vam fer sense marxés. El dipòsit de la gasolina el fèiem naltros igual com l'embragatge, que era automàtic. Quan s'accelerava s'obrien les mordasses i llavors embragava. I quan deixaves el gas ell mateix s'aturava. Era un embragatge centrífug és a dir que quan li donaves gas per la força de gravetat que li donaven les revolucions s'eixamplava i bregava, i llavors el motocultor corria. Una idea molt bona. Cavava una amplada de metre deu. L'únic és

que quan trobava un terreny molt tou s'enfonsava i patinava. Pensa que en aquella època al camp tot es feia a mà i per tant qui tenia un motocultor ja notava una gran millora. La vida del pagès sempre ha sigut

«Vet aquí que poc abans de la campanya de l'avellana de l'any 1962, la colla de treballadors que tenia el Joan Llurba el van deixar penjat. Per això, rumiant, rumiant se li va acudir la idea de fabricar un motocultor. El resultat va ser sorprenent. Un èxit total. Amics i veïns del poble es van desplaçar fins a les seves finques per admirar la proesa»

dura perquè ves si ara hi ha herbicides i mil coses, però tot i així...»

«Al portal de Ponent hi vam llogar un magatzem i hi vam posar el taller: teníem màquina de foradar, un torn,

un soldador elèctric, serres de serrar ferro... En acabat també donàvem el servei de reparació o sigui que quan s'espatllava un motocultor depenent de l'averia que tingués l'arreglàvem naltros. Els recanvis, si no els podíem fer naltros, els anàvem a comprar a Reus en uns magatzems de materials, els coixinets, per exemple. I vam arribar a tenir tres o quatre ajudants procedents de l'Escola del Treball, estudiants en pràctiques. L'un soldava, l'altre doblegava... treballàvem en sèrie. També els pintàvem naltros mateixos. I hi posàvem Ciullur amb uns adhesius».

«En vam vendre bastants [en total, trenta-cinc unitats, segons Joan Llurba] perquè va córrer la veu. És com un virus, això. Un pic ho tens escampat és fàcil. La gent diu "ep, on l'has comprat? I s'ho explicaven els uns als altres i la gent venia sola sense haver de fer propaganda. L'única publicitat que vam fer va ser unes diapositives que va encarregar el Joan a Reus i que passaven al cine de cal Gallissà entre pel·lícula i pel·lícula. Hi deia "Motocultors Ciullur". Això sí que ho vam fer. El problema va ser que aquest motocultor nostre pesava molt i s'havien de menester dues persones per carregar-lo dalt del carro. El fèiem massa carregat de ferro. I llavors va sortir-ne un de la marca Solo que era lleuger a més no poder i ens va matar. Un altre factor decisiu va ser l'arribada dels herbicides, que estalviaven la feina de cavar. I per això al cap d'un any d'haver començat vam haver de plegar». »

Josep M. Ciuret, de noranta-dos anys, assegut en un banc a l'avinguda del Primer d'Octubre.
Foto: Maria Eugènia Perea Virgili.

